

# KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

## Előfizetés

egész évre . . . 12 korona.  
fél évre . . . 6 "  
negyed évre . . . 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kinek a lap kiadóhivatala van.

Hirdetés ára  centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül. Nyilttér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula

Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

## A nemzeti bank ügye.

„Nem lesz magyar jegybank“ ilyen címen feltűnő cikket közöl az „Egyetértés“, mely tudvalevőleg a függetlenségi párt legtekintélyesebb organuma.

„En ismerem az embereket, s ismerem azon helyeket — írja a cikk írója, egy előkelő politikus — a hol az ország sorsát intézik; s éppen ezért soha egy pillanatig sem kételkedtem abban, hogy az önálló magyar jegybankot 1911. évben nem fogjuk felállítani. Tisztában vagyok azzal, hogy a kormány nem akarja, a király nem akarja, Ausztria nem akarja.“

Hogy az országra nézve mit jelentene az önálló magyar jegybank, hogy gazdasági függetlenségünknek ez az előfeltétele, azt nem kell bővebben magyaráznom. Hisz ha ez nem volna köztudomású, akkor nem volna az ország kilencztizedrésze az önálló magyar jegybank mellett. Ahhoz igazán nem kell valami mély értelem és gazdasági tudás, hogy minden épp eszű ember maga kezelje a maga pénzt, s eitől csak akkor fosztható meg, ha erre képtelen, úgy egy országra nézve is nagyon rossz fényt vet, ha pénzügyeiben egy másik államnak gondnoksága alá van rendelve. Ki mer akkor örendelkezési jogról beszélni gazdasági kérdésekben, mikor az egész országnak pénzügye, hitellelete egy idegen ország akaratától függ, s a mikor egész gazdasági életünket Bécs a kezében tarthatja azzal, hogy a kamatlábat felemeli, a hitel megszorítja, s a mikor Bécs szabja meg azt, hogy melyik magyar pénzügyintézet hitelképes és melyik nem.

Hát olyan gyámoltalan országa van-e még a világnak a magyaron kívül, mely a bankjegyek érczfedezetét idegen országban tartja? Hisz voltak már máskor is olyan állam-szövetségek, mint amiköz Ausztria és Magyarország közt fennáll, de ebből sehol sem következtették azt, hogy az egyik ország a másiknak még a pénzügyei felett is gyámolságot gyakoroljon, sőt, hogy azt annyira a kezében tartsa, mint tartja Ausztria Magyarországot.

Ha az osztrák a bankkülönítés ellen van: az nagyon könnyen érthető. A politika az erők és érdekek küzdelme; okos nemzet politikáját mindig a saját jól felfogott érdekei irányítják. Az osztrák — a mennyiben csak teheti — gazdasági függésben akar minket tartani. Minden közjogi vívmány, melyről a kiegyezés megkötése óta szavaltak egyes miniszterek, főispánok és pártvezérek: tiszta népbolondítás és hazudozás.

Ma már, mikor a mult esztendő a hátunk mögött van, mikor tehát annak eseményeit higgadtan mérlegelhetjük, látjuk, hogy az osztrák-magyar bank magyarellen eszközzel használtatta fel magát az osztrák kormány kezében a kiegyezés érdekében. Hisz tavaly,

június 27-én, mikor az osztrák magyar bank váratlanul felemelte a kamatlábat, erre semmi ok sem volt. De akkor történt, hogy a magyar kormány erősen tartotta magát a kiegyezés kérdésében. Az osztrák kormány, a mely a takarékpénztárak révén, akiknek az osztrák-magyar bank részvényeinek zöme a kezében van, s a kik a kormánynak biztosított erős felügyeleti jog folytán a mindenkor osztrák kormánynak a zsebében vannak, kényszerítette az osztrák-magyar bankot a kamatláb felemelésére, tudván azt, hogy éppen aratás előtt ez kétszeres súlyal nehezedik Magyarországra. Sőt augusztusban, mikor a rossz termés miatt nálunk amugy is kedvezőtlen lett volna a helyzet, még egyszer felemeltette a kamatlábat, látván, hogy a magyar kormány még mindig nem akar engedni. Emellett a hitel is úgy megszorította, hogy még a legelső budapesti pénzügyintézetek is kénytelenek voltak a visszleszámitolást korlátozni, a hiteletet felmondani, ami mint hullámgyűrű végig ment az országon s amit a vidéki intézetek és szövetkezetek révén minden egyes ember megérezett nálunk. Végre is a magyar kormány, mely jól ismerte az osztrák-magyar bank politikájának igazi rugóit, s mely tudja, hogy a bankra semmi befolyása nincs, látván az országot a legsúlyosabb gazdasági krízis küszöbén, kénytelen volt engedni s mindent elfogadni, a mit az osztrák kormány a kiegyezésben követelt.

Ezt a hatalmat, a melyet az osztrák-magyar bank segítségével Ausztria rajtunk mindig gyakorolni tud, amikor az érdekei megkívánják, nem akarja az osztrák kormány a kezéből kiengedni. A bankközösséget minden áron fenn akarja tartani, mint az egyetlen eszközt arra, hogy Magyarország gazdasági fejlődését akkor akaszthassa meg, amikor neki tetszik, olyan irányba terelje, a hogy az az osztrák érdekeknek megfelel s hogy mintegy páholyból nézhesse mindazt a harczt, a melyet a magyar parlament akár gazdasági, akár politikai függetlenségünkért folytat, tudván, hogy a hitelforrást a kezében tartja és Shakespeare-vel azt mondja: „ha a kezemben a fonál, kezemben az egész gombolyag“.

Hát hogy az osztrák ehhez a hatalomhoz ragaszkodik s azt kezéből nem akarja kiadni: ez az ő szempontjából természetes és érthető. De hogy akad a magyar parlamentben olyan kormánypárt, mely az önálló bank elvével nyerte meg az ország bizalmát s most mégis olyan kormányt támogat, mely az országos közvélemény követelése ellenére megcsinálja a közös bankot: ez legalább is érthetetlen. A függetlenségi párti képviselőknek talán a meggyőződésük változott meg ebben a kérdésben? Nem szabad feltenni; mert hisz a választó-közönség előtt egyre azt szavallják ma is, hogy az elveikhez ragaszkodnak. Hát mi lehet az oka szégyenle-

tes magatartásuknak? Vajjon nem úgy látják-e, hogy ezek a képviselők a kormányt szolgálják inkább, mint a választó-közönség érdekeit? Talán ez jövedelmezőbb foglalkozás.

## Szemle.

Most már elég biztosan meg lehet állapítani azokat az eredményeket, melyeket a függetlenségi párt három esztendő alatt megvalósított. Kétségtelen, hogy a függetlenségi párt, mint a nemzet eszményeinek letéteményese megszűnt. Az a párt, mely elveiből nem tud, sőt komolyan nem is akar az elveiből megvalósítani semmit, az letjogosultságát elvesztette. Ha nem resteli még ma is viselni a „függetlenségi“ nevet, már komolyan nem veszi senki. Még tán a mucaiaiak sem. Erőlködése szánalmat, lenézést provokál népámitó vezetőivel egyetemben. Kétségtelen az is, hogy azok a „nemzeti hősök“, a kik nem resteltek magukat három év előtt Bocskay, Bethlen és Rákóczy utódainak nevezni s azt hangoztatták, hogy e nemzeti jogok kivívása nélkül nem hagyják abba a küzdelmet: színpadi figurák voltak kurucz jelmezbe öltöztetve. Kétségtelen továbbá, hogy az egész felfordulásnak egyetlen eredménye — de ez a nemzetre nagy kár — hogy a nagy és kis független vezérek a nép előtt elveikkel, felfelé pedig elvtagadásukkal maguknak és pereputtyaiknak jól jövedelmező állásokat szereztek. S mikor a választók előtt állanak: orezátlan czinizmussal tolják hol a kormányra, hol Ausztriára a saját elvtagadásuk hazaáruló bűneit.

Ki ne ösmerné Günther igazságügyi miniszter urat. Ezt a piros pozsgás, jól táplált, kopasz, szemüveges, öblös hangú urat, volt nemzeti párti német hírlapírót, gr. Apponyi hű dárdását, kit az újságok dicsekedve mutogattak a világnak, mint vérbeli véruket? És ime: az idők telnek, az idők mulnak, s a volt kollégák kijelentik erről a derék, becsületes urról, Polónyi székének örököséről, hogy nem kollegiális. A politikusok szidják, hogy nem előzékeny, sőt a protekciózást is ridegen fogadja. A jogászok pedig akkora hibákat találtak a végrehajtásról szóló novelláris törvényjavaslatában, hogy szegényletében majd elsülyedt az — igazságügyi bizottság. Amde nem furcsa-e, hogy ez a bizottság, melynek többségét a kormányzó többségi párt tagjából szedte össze a közbizalomból táplálkozó rendszer, se nem független, se nem szakértő. Mert ha szakértő: akkor nyiltan szavá kellett volna tenni a hibákat, ha pedig független: akkor nem mosakodik olyan kifogásokkal, hogy Günther nem akart tudni semmiféle módosításról s ezért — szegények! — kénytelenek voltak jégre tenni szakértelmüket is, független pártatlanságukat is

Hát csak a miniszternek lehet esze és akarat? No de most — a Günther háta megett — felebredt a nagy virtus és nehogy valamelyiket lazádonak, pártbontónak, avagy pláne orvul támadónak, palotaferradalmárnak névézzék. Wekkerlét tolták előre, ki látva a hívek tapintatos és bátor magatartását, megtette nekik azt a szívességet, hogy minisztertársa javaslatát, a tőle megszokott ügyes indokolással, visszajuttatta a szakértő és független igazságügyi bizottsághoz, melynek Holló az elnöke.

Hogy ezek után megmarad-e Günther miniszternek, az arról függ, hogy milyen nagyfoku a szakértők tudása, a függetlenek önértékes magatartása, a hírlapíró kollegák szívélyessége, az új miniszterjelöltek bátor törtétele és az, hogy minő kathedra üresedik meg az egyetemen. Végül még kistul, hogy mindaz, ami történt, csak a borzasztó hőség, a tikasztó meleg, a gondolkodást elzsbasztó forróság természetes és egyszerű következménye, mely elmul mhamar, ha egy pohár jeges limonádét és hús szellőt kapnak az illetők.

Nem is lehet másként: nyáron vakáció kell a magyarnak. Összel szünetelni, farsangkor bálozni, tavasszal löversenyre járni muszáj. Ez a noble, ez a chick. Régebben még augusztusban is ülésezett a t. Ház s nem kellett katalogust olvasni. De most? a legnagyobb hajszával is csak 81 bátor férfit tudtak összeszedni. Képzjük, hogy haragusznak ezekre, akik — nem voltak ott! Ha ezek se jártak volna fel, ők nem lennének kompromittálva. Csak bizalom, bizalom! Következik majd a szorgalom is, ha valami nemzeti színű olcsó kis skandalumra lehet kilátás.

Csernoch János csanádi püspök az első, a ki megmaradott képviselőnek, holott főrend lehetett volna. Az összeférhetlenségi bizottság méltányolta is ezt az elhatározást és rendben találta a dolgot, mert a püspök is, mint a plébánus és a kanonok, egyetemi tanár állása és jövedelmei tekintetében nem lévén az államtól függő helyzetben, lehet képviselő is. Ezt csak azért jegyezzük meg, mert ez a példa könnyen fog követésre találni minden felekezetenél, a minthogy már volt is példa réa régen, midőn Kolozsvár egyik képviselője néhai Nagy Péter ref. püspök, a hírneves szónok volt.

## A rosz termés.

Egető, perzselő nap hervasztja hetek, hónapok óta gabonaföldeinket, kaszálóinkat, legelőinket. Meglehet immár állapítani a teljes reménytelenséget. Nem lesz se gabona, se takarmány. A kerti zöldség is rohamosan szárad. A fákön, melyek gazdag gyümölcs-terméssel kecsgették, szomoruan lengenek a fonnadó levelek és hull a száradó gyümölcs.

Vármegyénk közönsége rendkívül rosz helyzet elé néz. Mezőgazdaságunk képezi életfenntartásunk főforrását s ez immár megsemmisültnek tekinthető. Állattenyésztésünk, mely szép fejlődésnek indult, nyomoruságos helyzetbe jutott: nincs legelő, nincs takarmány.

A gabona és lisztárak rohamosan növekednek, az élelem drágulása általános, az életfenntartás mind nehezebbé vált.

Itt az idő, hogy elővigyázattal élve gon-

doskodás legyen a nyomor és az óriási kár, veszteség megelőzésére. Első sorban takarmányról kell gondoskodni és gyors összehírás útján alaposan tájékozódni a szükségletéről, nehogy állattállományunk pusztulása mezőgazdák legnagyobb anyagi fömlásával járjon.

A közigazgatás t. vezetőit, első sorban a járások főszolgabírait, a városok polgármestereit érdekeli a gondozásuk alatt levő népeség aggasztó helyzete. Hiszen már a földművelésügyi minisztérium legközelebbi — június 15-iki jelentése is konstatalja a rosz kilátásokat, melyeket a szárazság mellett az úszög terjedése, a jégverések is fokoztak.

Kérjük a gyors közbelépést, amíg nem lesz teljeseen késő és pótolhatlan a kár.

## A polgári leányiskola új tanterve.

A polgári leányiskolák új tantervét az iskolák, de maguk a szülők is nagy lelkeséddel fogadták, amiről az életbeléptetésre vonatkozó rendelet kibocsátása óta többfelől volt alkalmunk meggyőződni.

Különösen nagy tetszéssel találkozott Apponyi közoktatásügyi miniszternek az a gyors elhatározása, mellyel az új tantervet az első osztályban már a következő 1908—1909. iskolaévben lépteti életbe.

Ezzel a polgári leányiskolák egy nagy lépéssel jutnak közelebb ama céljuk felé, hogy az ide járó leánynepeséget, melynek száma má már megközelíti a 40.000-et s a kiknek csak igen kis hányada folytatja felsőbb iskolában tanulmányait, teljesen befejezett, a mai fokozottabb igényeknek megfelelő iskolai kiképzésben és olyan általános műveltségben részesíthetik, amelyek együttes birtokában társadalmi és életföldadatait tisztán képes fölfogni és teljesíteni.

A tanterv kibocsátását különben hosszú és beható, szűkebb — és tágabbkörű szaktanácskozások előzték meg, amelyekben részt vettek a legkiválóbb szakemberek, akik az új tantervbe fölvev utítások szükségességéről tapasztalatilag is meggyőződtek.

Ily módon az új tanterv, amelynek tervezetét már ugyszólván minden érdekelt felismerte, minden átmeneti nehézség nélkül lép életbe, sőt azt mondhatjuk, hogy alig tudnánk közoktatási szerveink tanítási rendjének fejlődéséből csak egy olyan esetet is fölhozni, amidőn az új tanterv oly simán illeszkedett volna bele a gyakorlatba, mint ez.

Ebben nagy része van annak a világos határozott és mindenek fölött az iskolázató közönség érdekeit szemmel tartó rendeletnek is, mellyel Apponyi az új tanterv végrehajtására az illetékes tanügyi hatóságokat fölhívta. A könyvkiadók már a szükséges könyvekkel is elkészültek. Ez természetesen csak akképpen történhetett, hogy a hivatott tan-könyvírók állandóan figyelemmel kísérték az évek óta készülő új tantervet, a kiadók pedig ismerte a tanári kar kívánságát, az előmunkálatokat már régen megkezdhették.

Ily módon a miniszteri rendelet szerint az első osztályban már az új tantervben lerakott fontos szempontok figyelembevételével készült tankönyvekkel lehet nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban a tanítást megkezdeni. A már teljesen elkészült könyvek között — melyek Lampel R. könyvkereskedése és a Franklin-Társulat kiadásában jelentek meg — vannak: Weszely Ödön Magyar nyelvtana és olvasója, Gööz — Petri Magyar Olvasó és Nyelvtana, Makoldyné Molnár Ilona és Filtsch Jolán Német Nyelvkönyve

és olvasója, Garai német nyelvtana, Hortobágyi—Lukács Német nyelvtana és olvasókönyve, Simonyi—Glósz Földrajza, Deak—Clementis Földrajza, Némethy Földrajza, Báthory—Kneif Természetrája, Szerényi Természetrája, melyet Gáspárdy Aladár és Nyárády Gyula dolgoztak át az új tanterv szerint, Balassa József Magyar nyelvtana, Sebestyenné Stetina Ilona Magyar olvasókönyve, Gyulay Béla Magyar nyelvtana, Donszky Lukács Magyar olvasókönyve, Szentés Adólf Számтана, Zettner Ede és Magyar László Számтана, Zettner Ede és Magyar László Mértana, Sztankó—Hope Enektana, Vaszkó—Ágh Természetrája, Glósz—Reöthy Nyelvtan és Olvasókönyvei, Erdődy—Sziklás Számтана, valamint Pásthy—Szarvasy Természetrája.

## Vegyes hírek.

— Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.

— Személyi hír. Dr. Szilady Zoltán kollégiumi tanár, ki egészsége helyreállítására és tudományos kutatások folytatására végett hosszabb időt töltött Olaszországban, jó egészségben haza érkezett.

— Szabó Albert bányatanácsos beiktatása. F. hó 17-ikén Marosujvár közönsége nagy számu idegen vendéggel együtt ünnepelte az új bányafőnöke, Szabó Albert hivatalfoglalásának társadalmi ünnepeit. Azon fontosságnál fogva, melyet a sóbánya Marosujvár életében jelent s azon általános tiszteletnél fogva, melybe az új bányafőnök részesül, az ünneplés lelkes és felémelő hangulatu volt. Városunkból is többen részt vettek az ünnepeken.

— Érettségi vizsgálat. Holnap veszi kezdetét a kollégium főgimnáziumában a szóbeli érettségi vizsgálat, melyre miniszteri biztosul Pruzsinszky János fővárosi tanár érkezik.

— Az urnapi istenitisztelet és a szokásos körmenet ünnepélyesen lett megtartva. A honvédségnek lobogó alatt kivonuló diszszázlójaja a diszlövésüket kiváló pontossággal tette meg. A közönség zsufolásig töltötte meg a templomot a rendkívüli hőseg daczára.

— Cirkus. A Picardi Testvérek circusa befejezte előadásainak sorozatát jó emléket hágyva maga után. Az utolsó előadásán kihirdették a birkozó-verseny eredményét és kiosztották a díjakat. Első díj Nagy Károlyé, második Öttinger Györgyé, harmadik Nagy Sándoré. Nagy Károly Öttinger felhívása folytán még egyszer megküzdött vele; ez a küzdelem eldöntetlen maradt s így a második díj is, Öttinger ajánlata értelmében, 25 percnyi sikertelen küzdelem után Nagy Károlyé lett.

— Tíz éves találkozó. Dr. Kristóf György szászvárosi tanár ez uton is felkeri a Bethlen-kollégiumban 1898-ban érettségi vizsgálatot kiállott társait, hogy akkori megállapodásuk értelmében 1908. jul. 5-én vasárnap d. e. 9 órakor a Bethlen-koll. tanári szobájában jelenjenek meg, lehetőleg családostul. Programm: Ima, üdvözlések, curriculum vitae, rendelkezés a birtokban levő 100 koronával, stb.

— Évzáró ünnepélyek. Ma délután tartja a Bethlen-kollégium tanárkara az iskolai év záróünnepélyét. Tárnya az igazgató jelentése s a jutalmak kiosztása lesz.

— Tíz éves találkozó. A Bethlen kollégium kapui megnyitnak, hogy az Alma Mater szeretettel ölelje keblére azokat a

tanítókat, akik 1898-ban tettek képesítő vizsgálatot. Junius 27-én d. e. 9 órakor kezdődik a régi baráti ölekezés ünnepe a koll. disztermében, ahol Orbán József siklódi ref. pap tart elnöki megnyitót, Adorján Károly marosárpataki tanító névsort olvas és Nagy Kálmán mezőtúri gazd. szakiskolai tanító tart alkalmi beszédet. Tanácskoznival fognak a volt iskolatársak egy teendő alapítványról, amire bizony tanítóképzőknek nagy szüksége van. Majd megkoszorúzzák elhalt tanáraik sírját és ezután közeledre gyűlnek össze. Kedvező idő esetén kirándulást is rendeznek Toróczkóra. Isten hozza őket, mi szeretettel fogadjuk és részt veszünk örömeikben!

— **Évzáró mulatságot** tartott tegnap este a nagyenyedi polgári leányiskola. Nagy közönség nezte végig az ügyesen előadott és rendezett gyermek-szindarabot, melyet táncz követett.

— **A nagyenyedi „Daloskör“** műsoros tánczestélyén, mely szép programm keretében folyt le és jól sikerült, felülfizetett: Zeyk Dániel 10 koronát, Szilágyi Farkas, dr. Müller Zoltán 3—3 koronát, Lázár István, Fogarasi Albert, ifj. Graef János, id. Elekes Károly, dr. Jeney Elek, Horváth Pál, Zatureczky Béla, Nagy István r. biztos 2—2 koronát, Székely Ödön, Bíró József, Biszri-csányi Fodor Pál 1—1 koronát. Összesen 35 korona. Szíves adományukért fogadják a „Daloskör“ köszönetét. Kárpáti Sándor pénztáros.

— **Tűzmentes szalmafedél** előállításának híret hozza a „Műszaki Világ“, a melyet egy meklenburgi biztosítótársaság kezdeményezésére találtak fel és amely lényegében abban áll, hogy a fedésre készült sodronyúnyai összecsávart szalmalapokat agyag, gipsz és ammonia tejsűrűségű és többször felkeverendő oldatában jól megitatjuk és ezután a tetőleczekre szegjük. Az ilyen tető a szél kikézdésének is jobban ellentáll. — A megejtett hatósági tűzpróbák azt igazolták, hogy a jelzett anyagokkal impregnált szalma teljesen tűzálló.

— **Egy kolozsvári ügyvéd félmillió honoráriuma.** Marostorda vármegye közigazgatását egy feltűnően érdekes ügy foglalkoztatja mostanában. Koróján Gyula kolozsvári ügyvéd ugyanis félmillió korona ügyvédi tiszteletdíjat kért a maroshévi urbéresektől, akik ezt a pénzt meg is szavazták az ügyvéd részére, de Marostorda megye alispánja ez ellen a tulmagas taksa ellen óvást emelt a közigazgatási bíróságnál. A közigazgatási bíróság fel is függesztette a Koróján részére megszavazott ügyvédi honorarium kifizetését és most Köllő alispán kiutazott Maroshévizre, hogy ebben a tárgybán a maroshévi urbéresekkal behatóan tanácskozzék. Marostorda megye közönsége érdeklődéssel várja az alispán közbelépésének eredményét.

— **A vajasdi tűzkárosultak** részére 1908. VI. hó 15-ig adakoztak a következők: Belügyminiszterium 700 kor. Br. Kemény Árpád 500 kor. Gyulafehérvári rkaptányság gyűjtése 476 korona 60 fillér. Bürger és társai 473 koronát. Nagyenyedi Kisegítő Tkpt. 201 koronát. (Dr. Müller Jenő 20 kor. dr. Müller Zoltán 5 kor.) „Alsófehér“ szerkesztősége gyűjtése 137 korona. (Szerkesztőség, olvasók, Fischer és társa 20 koronát.) Abrudbányai rkaptányság gyűjtése 127 korona 60 fillér. Nagyenyedi Gazdasági Bank R.-T. 100 koronát. (50 kor. a ref. templomra, 50 koronát a tűzkárosultaknak.) Br. Bán-

fy Ferencz 100 koronát. Nagyenyed 62 kor. 60 fillér. Nagyenyedi rkaptány gyűjtése 62 kor. 60 fillér. Salamon Simou, Löwe Miksa Tövisről 50—50 koronát. „Hubertus“ vadásztársaság 41 kor. Fried Ignác és fiai 40 kor. Obráza község 40 kor. 40 fill. Marosujvár nagyközség 38. kor. 40 fillér. Marosujvári főszolgabíró gyűjtése 79. korona. Löwe Dezső 30 koronát. Krisán István, Tövisi tkpzentár 25—25 koronát. Inczeffy Albert, Horváth József 25. Vita Ödön, Klein Mihály, Salamon Andor, Löwi testvérek, Haab Lajos, Drach Adolf, Túr község Márer és Weisberger 20—20 koronát. Ponor és Kisgyógyptak 18 koronát. Felsőgárd község 11 koronát. Krengel Sándor Baróthy Miklósné, Sófai Béla, Fried Ármán, dr. Simon Áron, Salamon Dávid, Deutsch Mór, Kovács Nagy Ferencz, Baráczy Albert esp., Harmath Lajos kjzó 10—10 koronát. Asztalos Sándor, Pap László, Márk Demeter, Risa József, Horváth N., Pál Lajos, N. N. Izrael Adolf, Bugán András, Gulácsi Károly, Salamon Ignác, Gelber Hubert, Breslauer József 5—5 koronát. Paczalka község 2 korona 40 fillér. Kutyfalvi körjegyző 1 korona 60 fillér. Összesen 3757 korona 20 fillér. Apróbb adakozásokból befolyt 555 korona 35 fillér. Végösszeg 4312 korona 55 fillér. Ezenkívül 1100 véka gabona, sok élelmiszer és ruházati czikk.

### Felső leányiskola Marosvásárhely.

Maros-Vásárhely szab. kir. város felsőbb leányiskolája a jövő 1908/9. tanévben az I., II., V. és VI. osztályljal fog megnyitni.

A felvételi feltételek a következők:

Az első osztályba oly 9—10 életévüket betöltött leányok vétetnek fel, akik az elemi iskola IV. osztályát sikeresen végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel, vagy ha bizonyítványt felmutatni nem tudnak, megfelelő eredménnyel felvételi vizsgát tesznek.

A II., V. és VI. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik valamely felsőbb leányiskola I. illetve IV. és V. osztályának sikeres elvégzését tanusító államérvényes bizonyítványt tudnak felmutatni; azok, kik hasonló fokú, de más jellegű iskolából akarnak a II. illetve V. és VI. osztályba lépni, a különbözeti tárgyakból felvételi vizsgát tartoznak tenni s csak ennek eredményes letétele esetén vétetnek fel az említett osztályokba.

A felvételi vizsgák díjmentesek.

A II., V. és VI. osztályba felvétetnek továbbá azok is, kik a polgári leányiskola I., IV. és V. osztályát jó sikerrel végezték s erről bizonyítványt mutatnak fel; továbbá mindazok, kik a felsőbb leányiskola I., IV. és V. osztályaira előirt tantárgyakból szabályszerű magánvizsgálatot tesznek. Ezen magánvizsgálatok letételeére a felsőbb leányiskolák miniszteri biztosához címzett s a felsőbb leányiskola igazgatóságánál beadandó folyamodványban engedélyt kell kérni. A magánvizsgálatokért a szabályzatban előirt díjak (60—10) fizetendők.

A felvételi és magánvizsgálatok június 28-án és augusztus 31-én tartatnak.

A felvételt már ezen iskolai év befejeztekor lehet folytatni s az igazgatóság a folyó év június 15-ig jelentkezőket előjegyzésbe veszi.

Minden tanuló évenként beiratási díjban 5 koronát, könyvtár díjban 2 koronát és az országos tanítói nyugdíj intézethez való hozzájárulás fejében 6 koronát, ifjúsági segélyalagra 2 koronát tartozik fizetni.

Az évi tandíj összege 60 korona, mely

felévenként, negyedévenként vagy havonként előre fizetendő.

Tanárok, tanítók, lelkeszek, továbbá Maros-Vásárhely szab. kir. város szolgálatában álló egyének gyermekei tandíjmentesek, állami és idegen törvényhatósági alkalmazottak gyermekei feltandíjat fizetnek.

A rendes beiratás szeptember 1—3. napjain történik; az iskolai év szeptember 5-én nyitattik meg, a rendes tanítás pedig szeptember 7-én veszi kezdetét.

Megjegyeztetik, hogy a német és francia nyelv az I. osztálytól kötelező.

Rendkívüli tárgyaknak, mint pl. angol, olasz és latin nyelvnek, festésnek stb. tanítatásáról a városi tanács szívesen goadokodik, ha ezekre a tanulók kellő számban jelentkeznek.

Végül a vidéken lakó szülők és gyámok figyelemztetik, hogy gyermekeik illetve gyámoltjaik elhelyezése iránt az igazgatóságot idejekorán, legkésőbb azonban folyó év augusztus 1-ig keressék meg, az igazgatóság a gyermekek elhelyezéséről is kellő körültekintéssel gondoskodni fog.

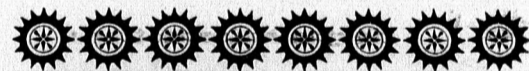
Addig is, míg a felsőbb leányiskola és az ezzel egybekötendő internátus részére megfelelő új épület emeltetnék, a városi tanács az esetre, ha a vidéki és internátusbani elhelyezést óhajtó tanulók száma a huszonötöt eléri, ideiglenes internátus beállításáról, annak kellő vezetéséről, a növendékek hatályos felügyeletéről és ellátásáról gondoskodni fog.

Egyebekben minden, a felsőbb leányiskolára vonatkozó bővebb felvilágosítást a leányiskola igazgatósága adj meg.

Maros-Vásárhely szab. kir. város tanácsának, 1908. évi május hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Bernády György, s. k. polgármester.

Felelős szerkesztő:  
Dr. MÜLLER JENŐ.



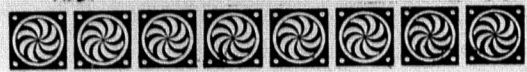
# NOXIN



Minden jobb üzletben kapható.

HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.

40 16—50



### Tánciskola megnyitás.

Tisztelettel értesítem a város és vidéke nagyrészt közönségét, hogy **Nagynyeden és Marosujvárt** a nagyvakáció alatt 6 hétre terjedő **zártkörű**

### táncziskolát

nyitok f. év július 1-sejétől Napok beosztása: Nagynyeden hétfő, szerda és péntek; Marosujvárt kedd, csütörtök és szombat, hol minden újabb tánczokat a legmodernebb stýlben oktatok.

**Gentri-Boston** magán órákat intelligens úri családoknál úgy csoportok, mint egyes személyek részére szivesen és előnyös feltételek mellett adok. **Iskolai növendékeknek** délután 5-7 óráig, **felnőtteknek** 8-10-ig.

Beiratkozni a táncziskola helyiségében a nap bármely órájában lehet, **Nagynyeden** Fővis-utca 45. szám alatti és **Marosujvárt** pedig a dohány nagytőzsdeben.

Béres pártfogást kér, mely tisztelettel

**Herliiska Nándor,**

Budapesten végzett okleveles tánczitanító.

122 3-4



**Aki legjobban szerkesztett, teljesen független nagy napilapot jártni, fizesse elő**  
**Az Ujság-ot!**

**Előfizetési árak:** Az Ujság teljedelme rendszeren 28-32-36 oldal. Vasárnap és ünnepnapokon 60-100 oldal.  
Egész évre K 28.-  
Félére „ 14.-  
Negyedévre „ 7.-  
gy hónapra „ 2.40  
Megrendelési cím: **Az Ujság kiadóhivatala** Budapest, VII., Rákóczi-út 54.

Pontosság / Lealkalmozhatóság | Saját érdekében hirdessen kizárólag | **LEOPOLD GYULA** | hirdetői irodája által Budapest, Erzsébet-körút 41. | 200 szep. kiadványok kiadásától

### GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.  
Kérjen határozottan: **Garvens-szivattyut**  
Garvens-művek, WIEN XX/2.  
Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

### TYUKSZEMHALÁL

ára 70 fillér.  
A legjobb és legerősebb sósorszesz az  
**ERŐ SÓSORSZESZ**  
ára 2 K, 1 K és 30 fillér.  
Postán szállítja utánvét mellett a **KOSMOS** vegyszert és kozmetikai laboratórium.  
GYÖR, BAROSS-UT.

### Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcsbőfittak, izek, szörpök, gomba-, hus- és fűszélk-konzervek, nemes borovicskák, - legkiválóbb minőségben szállít - előkelőbb fűszerek közvetítésével is a **Felkai Konzervgyár, Barta József**  
Felka (Szepesmegye). - Kérjen árjegyzéket!

### BÉLHURUT

(hasmenés), gyomorgörcs legjobb gyógy-szere a BARTA-féle fekete áfonya-gyógybor, kapható gyógyszereszek-nél. 5 üveg 8 k-ért bérmentve szállít

### TOKAJI CHINA-VASBOR.

Rendkívül kellemes ízű, erősít, tisztítja a vért.  
Kis üveg ára 3-20 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógyszerárakban.  
Postán küldi: **KOBONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kalvin-ter.

### PLATSCHEK VILMOS

elismerett legolcsóbb, legezölidabb **FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza**  
Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

### RIVOLI

fényképezési és festési műtermében  
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 50.  
készülnek csak elsőrendű művészies kivitelben fényképnagyítások, aquarell- és olajfestmények. Másolások selyemre, bársonyra, fára, elefántcsontra stb. Bross, függelék, tü stb., apró üvegfestményekkel. Porcellánba égetett fényképek sűrű-kövekre stb. Miről köldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket?

### DIGESTOL GLÜCK

legelőkeltebb emésztőpor



Doboz 2 kor.  
Postai szétküldés: **FEHER GALAMB** Gyógyszertár  
BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93  
Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában.

### FICHTENIN

Meglepő haladás!  
a legkiválóbb, szabadalmilag védett szer, mely mindenfajta fér-get a lakásban ép úgy, mint mindennemű hernyót, vér- és levéltetűt és egyéb kert- és vendéményben kártékony állat-kákat és azok petéit azonnal megöli.  
Legmegbízhatóbb védekezésszerű és darás ellen.  
Használati utasítás szerint való eljárás mellett biztosítjuk a feltétlen eredményt.  
Vezérképviselőik Magyarország részére: **DIAMANT és VADAS**  
Budapest, VII., Damjanich-u. 36. - Telefon 21-51.

### BOGDÁNY

szerencséje páratlan.  
Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis **BOGDÁNY S.**  
fővárosi sorsjegyiroda r.-t.-nál  
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20

### Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

5 nap alatt biztosan hat.  
Tegelye K 1-20  
Dr. KOVÁCS gyógytára  
Budapest, Gyár-utca 17.  
„Toll-titkok” ingyen.

### Ha fáj a feje használjon azonnal

**Beretvás - MIGRAIN - pasztillát,**  
mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.  
1 doboz 1 kor. 20 fillér. - Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.  
Főre- **BERETVÁS TAMÁS** gyógyszer- KISPEST, Rákóczi- utca 2.  
 Ingyen postai szállítás 3 doboz rendelésnél.

### PÁRIS SZÁLLODA

Szállodás: Simon Pál  
Budapest, VI., Váci-körút 25. sz.  
100 szoba 2-20 K-tól feljebb, kiszolgálás- mi és villanyvilágítással együtt. Fürdők, elegáns kávéház, étterem. Villamos vasúti megállóhely az ócska pályaudvarok és halók felé.

### Dr. KOVÁCS J.

hemoptikai rendelő-intézet  
Idült betegségekben szenvedők számára  
Budapest, Váci-körút 18. sz.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?  
**Schuller Kaszinó-éttermében**  
VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.  
Elsőrendű konyha! Naponta zene-estély!

### Dr. KOVÁCS J.

hemoptikai rendelő-intézet  
Idült betegségekben szenvedők számára  
Budapest, Váci-körút 18. sz.

### KATZER

szőrmeszerű előfrangok és az egész világon el vannak terjedve.  
Első és legnagyobb mellyár ellen védő részv.-tár.





## Hajdu Albert

kályhakészítő, Nagyenyed.

Raktár: Főtér.

Műhely és lakás Felszeg-utca 7.

Szives tudomására hozom a helyi és vidéki közönségnek, hogy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **kályhara**ktárt nyitottam.

Raktáron tartom a saját készítésű, valamint idegen de hazai gyártmányu igen szép kályháimat, melyeket a n. é. közönség bármikor megtekinthet. Elvállalok minden e szakmába vágó munkálatokat pontos kiszolgálás mellett és jutányos árban.

Vidéki munkákat a lehető legolesőbb árban vállalok.

A mélyen tisztelt vevőközönség b. pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

101 10-52

Hajdu Albert.



## Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye  
NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanyosengők, telefon és villámhárítók szakkerü szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását a gyári árban való újonnan beszerzését, végre mindennemű gőzcséplők, motorok, szivattyúk és szivattyúskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan cezélfejú ekéimet és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kioszerélek, vagy kívánság szerint átalakítok

Szakmába vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók Beesés pártfogást kér

kiváló tisztelettel

**HEGYI JÁNOS,**  
műlakatos és gépjavitó műhelye

50-104



## FISCHER és TÁRSAI

faiskolák és szőlőoltvány telepek

391 40-104

Nagyenyed

nemcsak kifogástalan

facsemetéket

hanem legjobb minőségű fajtisza

szőlőoltványokat

is szállítanak. Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Talajvegyelemzéseket ingyen eszközölnék.



<p><b>Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár r.-t.</b> Részvénytőke 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.</p>	
<p><b>Előnyös</b> kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapirokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzüzetek részvényeire.</p>	<p><b>Vásárol</b> és elad értékpapirokat.</p>
<p><b>Letétbe</b> elfogad értékpapirokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.</p>	<p><b>Idégen</b> kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.</p>
<p><b>Váltókat</b> az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számíttat le.</p>	<p><b>Uzletfeleink</b> részére telefon bevezetve 14. szám alatt.</p>
<p>Nyitva áll hétköznap d. e. 9-12-ig, d. u. 3-4-ig.</p>	<p>Allandó betétet 5% kamatláb mellett fogad el.</p>



Kitünő minőségű és legnagyobb szilárdságú

# Portland- és Román-Cement

nagyban és kicsinyben olcsó áron kapható:

**Klemm Pálnál Nagyenyed Szentkirály-utca 128. sz.**

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.